

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego „Nauczanie o Europie – opracowanie zestawu narzędzi dla szkół”

(opinia z inicjatywy własnej)

(2019/C 353/09)

Sprawozdawca: **Gerhard RIEMER**

Decyzja Zgromadzenia Plenarnego	20.2.2019
Podstawa prawna	Art. 32 ust. 2 regulaminu wewnętrznego Opinia z inicjatywy własnej
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Zatrudnienia, Spraw Społecznych i Obywatelstwa (SOC)
Data przyjęcia przez sekcję	8.7.2019
Data przyjęcia na sesji plenarnej	17.7.2019
Sesja plenarna nr	545
Wynik głosowania (za/przeciw/wstrzymało się)	191/4/6

1. Wnioski i zalecenia

1.1. EKES interpretuje **deklarację paryską** ⁽¹⁾ z 2015 r. i **zalecenie Rady** ⁽²⁾ z 2018 r. jako **wyraźne upoważnienie od państw członkowskich, poparte rezolucją PE z 2016 r.** ⁽³⁾, by w zdecydowany sposób włączyć kwestię nauczania i uczenia się o Unii Europejskiej do programu politycznego. Jest to nowy punkt wyjścia dla promowania europejskiego wymiaru nauczania i zapewnienia niezbędego wsparcia dla kadry edukacyjnej.

1.2. EKES uważa, że istnieje pewna **luka informacyjna w sektorze edukacji**, jeśli chodzi o ogólną wiedzę osób uczących się na temat **roli UE** i wpływu Unii na codzienne życie obywateli europejskich. Pomimo poprawy frekwencji – z 42,61 % (2014) na 50,95 % (2019) – wyniki ostatnich wyborów do PE pokazują, że nadal istnieje wyraźna potrzeba informowania i edukowania ludności na temat Unii Europejskiej od najmłodszych lat.

1.3. EKES apeluje o nadanie **nowej dynamiki działaniom w obszarze edukacji na temat UE**. Pragnie skorzystać z okazji, jaką daje odnowienie składu PE i KE, a zwłaszcza objęcie stanowiska przez nowego komisarza ds. edukacji, kultury, młodzieży i sportu. EKES jest przekonany, że konieczne jest zwrócenie szczególnej uwagi na kształcenie młodych ludzi w kwestii UE, które należy uznać za niezbędne do stopniowego rozwoju prawdziwego obywatelstwa europejskiego, niezbędnego do zbudowania solidnej Unii Europejskiej.

1.4. EKES, **za sprawą dwóch nowych opinii** ⁽⁴⁾ **stara się w możliwie dużym stopniu skupić uwagę na edukacji na temat UE (SOC/612) i nauczaniu o Europie w szkołach**. Ważne jest, by na nowo przemyśleć, jak promować lepszy kontakt obywateli z UE i wiedzę na temat jej działań, celów i wartości. Aby osiągnąć ten cel należy podejmować dalsze wysiłki w zakresie informowania na temat UE, szczególnie w trakcie kształcenia formalnego w szkołach, kształcenia i szkolenia zawodowego, a także w szkolnictwie wyższym i w kontekście uczenia się przez całe życie.

⁽¹⁾ Deklaracja paryska z 17 marca 2015 r.

⁽²⁾ Zalecenie Rady (2018), ST/9010/2018/INIT.

⁽³⁾ Rezolucja PE (2016) (2015/2138(INI)).

⁽⁴⁾ Dz.U. C 228 z 5.7.2019, s. 68.

1.5. **Na szczeblu UE i w państwach członkowskich podjęto wiele działań** mających na celu poprawę sytuacji. Na obu tych poziomach dostępne są już doskonałe materiały i wiele zestawów narzędzi, które mogłyby być źródłem inspiracji przy ukierunkowywaniu dalszych inicjatyw. Należy jednak poprawić ich widoczność, dostępność i ogólne informacje na temat tego, co już jest dostępne. Wyniki badania Komisji z 2013 r. ⁽⁵⁾ dowodzą, że w państwach członkowskich istnieje wyraźna wola polityczna, aby poprawić jakość takich informacji, a jednocześnie, że wciąż jeszcze pozostaje wiele do zrobienia.

1.6. EKES uważa, że konieczne jest **przeprowadzenie nowego badania w formie krytycznego studium** dotyczącego obecnej sytuacji w państwach członkowskich w zakresie edukacji o UE w szkołach oraz w zakresie szkolenia i doskonalenia zawodowego nauczycieli. Pomocna byłaby analiza istniejących inicjatyw i programów nauczania, szczególnie na poziomie edukacji podstawowej i średniej, a także wysiłków podejmowanych przez organizacje społeczeństwa obywatelskiego i partnerów społecznych. Badanie mogłoby się opierać na analizie „Learning Europe at School” z 2013 r.

1.7. Ponadto niezwykle pomocna i konieczna byłaby **inwentaryzacja materiałów i zasobów dydaktycznych**, które powstały w wyniku odpowiednich projektów finansowanych przez UE. Do nauczania i uczenia się w szkole można by wykorzystać platformę, która łączy wszystkie te różne narzędzia podzielone według języka, grupy wiekowej i tematu – na przykład jak w przypadku strony internetowej prezentującej wykaz konkretnych działań UE „Co Europa robi dla mnie”.

1.8. EKES uważa, że **należy szerzej ujmować koncepcję programu nauczania**, tak aby uwzględnić program dodatkowy, w którym uznane zostaną cenne działania edukacyjne wspierające uczenie się wykraczające poza sale lekcyjne i przedmioty nauczania, tak aby przedstawić UE w odpowiedniej perspektywie młodym ludziom i obywatelom.

1.9. EKES uważa, że **należy opracować mały zestaw narzędzi (podstawowy „pakiet”)** dla każdej szkoły (dla uczniów i nauczycieli), który pomoże lepiej edukować wszystkich obywateli na temat UE. Zawartość takiego zestawu narzędzi mogłaby przybierać różne formy i powinna być dostosowana do kontekstu krajowego i regionalnego, a także do osób o specjalnych potrzebach.

1.10. EKES wzywa do ustanowienia na poziomie europejskim **grupy wysokiego szczebla ds. nauczania o Europie** z udziałem ekspertów z państw członkowskich, aby zwiększyć wsparcie polityczne dla podnoszenia poziomu edukacji na temat UE. Grupa ta mogłaby dostarczać propozycji politycznych i zaleceń do dyskusji w gronie ministrów edukacji, które mogłyby prowadzić do przyjęcia konkluzji Rady.

1.11. **Nauczyciele odgrywają ważną rolę jako architekci przyszłości.** Muszą lepiej rozumieć UE i posiadać umiejętność nauczania o Europie uczniów w każdym wieku. Brak jest wiedzy o UE, a niektórzy nauczyciele nie mają doświadczenia lub nie czują się dość pewnie, by nauczać o niej w klasie. W związku z tym EKES apeluje, by ponownie skupiono się na szkoleniu nauczycieli na szczeblu UE i państw członkowskich, a także by wspierano nauczycieli w korzystaniu z istniejących materiałów oraz w pełnym wykorzystywaniu możliwości oferowanych przez nowe technologie cyfrowe.

1.12. **EKES opowiada się za tym**, aby każdy uczeń kończący naukę szkolną miał podstawową wiedzę na temat UE, swego rodzaju **znajomość „unijnego alfabetu”**. EKES zdaje sobie sprawę, że trudno jest przekazać wiedzę około 72 milionom uczniów szkół podstawowych oraz szkół średnich I i II stopnia w UE, ale uważa, że jest to również szansa, którą należy wykorzystać. Obejmuje to możliwość odwiedzenia przez uczniów instytucji europejskich. Również nauczyciele powinni mieć taką możliwość, aby zdobyć szczególne doświadczenie, podyskutować z przedstawicielami różnych organizacji i instytucji (takich jak EKES) i wrócić do domu z większą wiedzą na temat Europy, jej roli i organizacji.

2. Odpowiedni moment – nowa inicjatywa we właściwym czasie

2.1. EKES pragnie skorzystać z okazji, jaką jest odnowienie składu KE i PE, a zwłaszcza objęcie stanowiska przez nowego komisarza ds. edukacji, kultury, młodzieży i sportu, aby zwrócić szczególną uwagę na nauczanie o Europie w szkole.

2.2. We wcześniejszych opiniach EKES podkreślał znaczenie przekazywania wiedzy o historii, wartościach, demokracji i dokonaniach UE oraz o jej roli jako sposobu na doprowadzenie do tego, by pojęcie „UE” nabrało treści dla obywateli. Formalny system kształcenia ma wielki wpływ na postrzeganie świata przez młodych obywateli, a zatem ma kluczowe znaczenie w rozwijaniu ich zrozumienia UE.

2.3. Niniejsza opinia ma charakter uzupełniający względem opinii SOC/612 ⁽⁶⁾ i służy wsparciu, wzmocnieniu i nagłośnieniu apelu o podjęcie działań w zakresie edukacji na temat UE. EKES pragnie ogólnie położyć większy nacisk na Europę i edukację na temat UE, w tym szczególnie na nauczanie o Europie w szkołach.

⁽⁵⁾ „Learning Europe at School”, badanie KE, 2013 r.

⁽⁶⁾ Dz.U. C 228 z 5.7.2019, s. 68.

2.4. Przyszłość Europy i UE będzie kształtowana i rozwijana przez młodych ludzi – przez obecnych uczniów szkół, pod wpływem ich otoczenia, rodzin i przyjaciół. Jest zatem ważne, aby mocno zaangażować młodych ludzi w sprawy europejskie i dopilnować, by szkoły przekazywały informacje, a także umożliwiały krytyczne i konstruktywne dyskusje o problemach UE.

2.5. Wśród obywateli na szczeblu państw członkowskich istnieje luka informacyjna na temat UE, sposobu jej funkcjonowania i jej działań. Obejmuje to również rolę instytucji UE i wpływ, jaki polityka Unii wywiera na życie obywateli Europy. Kształcenie ludzi na temat Europy może przybierać formę określonego przedmiotu lub modułu lub może być zintegrowane z różnymi przedmiotami, stosownie do okoliczności, z poszanowaniem swobody krajowych władz edukacyjnych i szkół na różnych poziomach kształcenia.

2.6. Rola szkół i nauczycieli, a także zakres i sposób, w jaki nauczyciele przekazują swoim uczniom wiedzę o UE, ma zatem coraz większe znaczenie, szczególnie w świetle rosnącego eurosceptycyzmu w niektórych państwach członkowskich.

2.7. Istnieje tendencja w społeczeństwie, aby oczekiwać coraz więcej od kształcenia formalnego w szkole. Takie kształcenie, przynajmniej na szczeblu podstawowym i średnim, powinno mieć na celu wyposażenie uczniów w umiejętności i kompetencje, których potrzebują, by myśleć krytycznie, uczyć się interpretować i analizować informacje i wyrobić sobie własną opinię, a nie powinno być tylko procesem nauczania o faktach. Obejmuje to wyrobienie sobie rzetelnej opinii na temat UE. Szkoły nie są w stanie zrobić wszystkiego, więc pomyślność europejskiego projektu będzie zależała również od lepszej koordynacji różnych struktur kształcenia formalnego, pozaformalnego i nieformalnego. Należy też zaznaczyć, że im wcześniej młodzi ludzie zetkną się z aspektami związanymi z Europą i nabiorą „apetytu na Europę”, tym większe będzie ich poczucie „europejskości”.

2.8. Jednocześnie w związku z tym pojawiają się pewne oczekiwania wobec nauczycieli, a ich odpowiedzialność wzrasta. Jest zatem ważne, aby nadal wspierać nauczycieli, udostępniając praktyczne zestawy narzędzi do nauki o UE zawierające szeroką gamę gotowych do użytku materiałów na różne tematy, odpowiednie dla różnych grup wiekowych i dostępne we wszystkich językach UE oraz uwzględniające szczególną sytuację w państwach członkowskich.

3. Odpowiedzialność UE i państw członkowskich

3.1. Główną odpowiedzialność za edukację i szkolenia ponoszą niewątpliwie państwa członkowskie. Jednak ze względu na swą funkcję uzupełniającą UE może odegrać istotną rolę, proponując specjalne środki i działania, by poprawić ogólną wiedzę o UE. EKES uważa, że nadszedł właściwy czas na podjęcie działań.

3.2. W oparciu o deklarację paryską⁽⁷⁾, podpisaną przez przywódców UE w marcu 2015 r., EKES interpretuje zalecenie Rady⁽⁸⁾ z 2018 r. jako wyraźne upoważnienie od państw członkowskich do włączenia nauczania i uczenia się o „Europie” do programu politycznego. Jest to nowy punkt wyjścia dla promowania europejskiego wymiaru nauczania i niezbędnego wsparcia dla kadry edukacyjnej.

3.3. UE bardzo intensywnie zajmowała się w ostatnich latach kształceniem i szkoleniem, a niedawno podjęła także temat zdobywania wiedzy o UE w szkole.

3.3.1. W latach 2011–2013 Komisja, na wniosek PE, uruchomiła inicjatywę „Zdobywanie wiedzy o UE w szkole”. Następnie w 2016 r. została uchwalona rezolucja PE w sprawie zdobywania wiedzy o UE w szkole⁽⁹⁾, w której dobitnie podkreślono znaczenie tego tematu i zawarto konkretne zalecenia dla UE i państw członkowskich, które to zalecenia zdaniem Komitetu nadal zasługują na poparcie i powinny być podstawą nowych inicjatyw. EKES przyjmuje do wiadomości i popiera inicjatywę PE i Komisji, i wyraża nadzieję, że niniejsza inicjatywa EKES-u da nowy i silny impuls do podjęcia nowych działań.

3.3.2. W 2018 r. zostały zaktualizowane europejskie ramy odniesienia dla kompetencji kluczowych w uczeniu się przez całe życie⁽¹⁰⁾, które określają kompetencje potrzebne każdemu europejskiemu obywatelowi w odniesieniu do osobistego spełnienia i rozwoju, zatrudnienia, włączenia społecznego i aktywnego obywatelstwa. Częścią zaktualizowanych ram jest dział poświęcony świadomości i ekspresji kulturalnej. Obejmuje to pogłębianie znajomości lokalnych, regionalnych, krajowych, europejskich i światowych kultur i sposobów ekspresji, w tym ich języków, dziedzictwa i tradycji oraz produktów kultury, a także zrozumienie, w jaki sposób te formy wyrazu mogą wpływać na siebie wzajemnie i oddziaływać na poszczególne osoby. Ramy te mogą posłużyć za inspirację do zaktualizowania szkolnych programów nauczania, a także programów kształcenia pozaformalnego i nieformalnego, z myślą o nauczaniu o UE.

⁽⁷⁾ Deklaracja paryska z 17 marca 2015 r.

⁽⁸⁾ Zalecenie Rady (2018), ST/9010/2018/INIT.

⁽⁹⁾ Rezolucja PE (2016) (2015/2138(INI)).

⁽¹⁰⁾ Zalecenie Rady (2018/C 189/01).

3.3.3. Program Erasmus, który okazał się niezwykle sukcesem, powinien w dalszym ciągu stwarzać okazje do poznania UE. W ciągu ostatnich 32 lat z programu Erasmus skorzystało ponad 10 mln osób ⁽¹¹⁾. Zgodnie z wnioskiem Komisji w nowym programie Erasmus na lata 2021–2027 przewiduje się podwojenie budżetu w porównaniu z poprzednimi programami, z niemal 15 do 30 mld EUR, a także wsparcie dla działań, które uczą o UE i wyjaśniają jej działanie. Powinna, na przykład, pojawić się możliwość, by inicjatywy „Jean Monnet” wspierały działania poza szkolnictwem wyższym, w innych obszarach kształcenia i szkolenia.

3.3.4. Istnieją inne ważne i skuteczne programy UE dla młodzieży. DiscoverEU ⁽¹²⁾ daje młodym ludziom możliwość bezpłatnego podróżowania koleją po całej Europie, nie tylko po to, by mogli odkrywać wspaniałe europejskie krajobrazy i spotykać się z innymi podróżnikami, ale także by mogli zwiększyć niezależność i pewność siebie oraz uświadomić sobie swą unijną tożsamość. Inną unijną inicjatywą jest Europejski Korpus Solidarności ⁽¹³⁾ stwarzający młodzieży możliwości uczestnictwa w wolontariacie lub pracy w projektach we własnym kraju lub za granicą, z korzyścią dla społeczności i ludzi w całej Europie.

3.4. Państwa członkowskie odgrywają kluczową rolę w edukacji. Wyniki badania Komisji z 2013 r. ⁽¹⁴⁾ pokazują, że w państwach członkowskich istnieje wyraźna wola polityczna, aby poprawić jakość informowania o Europie, jednak wciąż jeszcze wiele pozostaje do zrobienia. W badaniu wskazano, jakie działania najlepiej poprawiają zrozumienie UE przez uczniów, oraz zawarto zalecenia dla Komisji i różnych zaangażowanych partnerów, w szczególności nauczycieli. Niektóre państwa członkowskie włączyły nauczanie o UE do programów nauczania i programów szkolenia nauczycieli. Jednak niewiele wskazuje na to, by treści nauczania dotyczące UE były opracowywane w taki sposób, aby stopniowo poprowadzić uczniów od poznania podstawowych faktów w kierunku bardziej złożonego zrozumienia. Ponadto funkcjonowanie instytucji UE i proces podejmowania decyzji, który ma zasadnicze znaczenie dla uczestnictwa obywatelskiego, jest tematem raczej pomijanym w porównaniu z innymi, bardziej podstawowymi faktami. To ważne badanie opiera się ponadto na danych sprzed ponad 10 lat.

3.5. We wszystkich państwach członkowskich istnieją pewne działania wykraczające poza krajowe wymagania dotyczące nauczania o Europie. Szkoły, organizacje pozarządowe, fundacje i uczelnie wyższe współpracujące ze szkołami i nauczycielami podejmują już aktywnie próby udoskonalenia sposobów nauczania w tym zakresie. Istnieją organizacje dysponujące wiedzą i wykazujące zaangażowanie, które pracują nad tym zagadnieniem u podstaw w całej UE. Wiele inicjatyw jest finansowanych przez UE, ale nie wszystkie. Istnienie tych działań pokazuje, że jest popyt i zapotrzebowanie na dalszy rozwój w celu wsparcia nauczania o Europie.

3.6. Istnieje wiele bieżących inicjatyw dotyczących informowania, a także programów społeczeństwa obywatelskiego, w tym inicjatyw partnerów społecznych, jednak z badania Komisji z 2013 r. ⁽¹⁵⁾ wynika, że informacje i programy szkolne mogłyby być lepiej zorganizowane.

3.7. Warto tu wspomnieć również o inicjatywie EKES-u „Twoja Europa – Twoje zdanie”(YEYS) ⁽¹⁶⁾.

4. Propozycje polityczne i zachęty do wdrażania

4.1. UE, szczególnie przyszła Komisja i nowy komisarz ds. edukacji, kultury, młodzieży i sportu, powinni rozważyć, jak wraz z państwami członkowskimi stworzyć nowe warunki służące intensywnej ogólnej dyskusji o roli przekazywania wiedzy o Europie w szkole.

4.2. Należy zainicjować nowe badanie dotyczące aktualnej sytuacji w państwach członkowskich w zakresie kształcenia na temat UE w szkołach, uzupełniające i aktualizujące istniejące działania, aby dostarczyć więcej dowodów i opartych na dowodach wytycznych politycznych. Badanie to powinno stanowić podstawę dla nowych inicjatyw mających na celu gromadzenie przykładów, porównywanie różnych dobrych praktyk, omawianie ich i przedstawianie wyników.

4.3. Oprócz nowego badania Komisja powinna sporządzić spis wszystkich materiałów i zasobów przeznaczonych do nauczania i uczenia się, wytworzonych w ramach najistotniejszych tu projektów finansowanych przez UE od roku 2010 i dotyczących tematów związanych z nauczaniem o UE w szkole (np. projekty finansowane poprzez działania „Jean Monnet”, wraz ze streszczeniem każdego z nich).

4.4. EKES wzywa do ustanowienia na poziomie europejskim grupy wysokiego szczebla ds. nauczania o Europie z udziałem ekspertów z państw członkowskich, aby zwiększyć wsparcie polityczne dla podnoszenia poziomu edukacji na temat UE. Grupa ta mogłaby rozważyć – przy założeniu dobrowolności – czy istnieją wspólne sposoby i środki kształcenia osób w zakresie podstawowych faktów i informacji na temat integracji europejskiej. Grupa ta mogłaby dostarczać zaleceń do dyskusji w gronie ministrów edukacji, co mogłoby prowadzić do przyjęcia konkluzji Rady.

⁽¹¹⁾ Komisja Europejska, „Investing in people”, maj 2018 r.

⁽¹²⁾ https://europa.eu/youth/discovereu_pl

⁽¹³⁾ COM(2018) 440 final.

⁽¹⁴⁾ „Learning Europe at School”, badanie KE, 2013 r.

⁽¹⁵⁾ Ibidem.

⁽¹⁶⁾ EKES, „Twoja Europa, Twoje zdanie”.

4.5. Powinien też zostać wprowadzony **Dzień UE w szkołach** w państwach członkowskich (na zasadzie dobrowolności). Ta nowa inicjatywa byłaby szczególną okazją do prowadzenia dyskusji na tematy związane z UE w sposób intensywny, pozytywny i perspektywiczny tego samego dnia w salach lekcyjnych w całej Europie oraz do korzystania z zestawów narzędzi i wprowadzania ich.

4.6. Należy z zadowoleniem przyjąć inicjatywy i programy społeczeństwa obywatelskiego i partnerów społecznych w dziedzinie edukacji na temat Europy. Powinni oni być mocno zaangażowani w dyskusje, w realizację, przygotowanie lub wybór pakietów dobrych praktyk do dyskusji tematycznych w szkołach oraz w dyskusje na temat znaczenia i przyszłej roli UE⁽¹⁷⁾. Obecnie trwa realizacja kilku wzorcowych programów. Jednak ich wpływ mógłby być znacznie większy, gdyby zostały włączone do szerszego planu działania dotyczącego programów i działań szkolnych.

5. Opracowanie zestawu narzędzi dla szkół

5.1. Wiele zasobów przeznaczonych do nauczania o UE jest już dostępnych z różnych źródeł. Istnieje ogromna ilość materiałów i zestawów narzędzi, szczególnie na szczeblu UE. Jednak nie zawsze są one łatwe do odnalezienia, szczególnie jeśli nie jest się świadomym ich istnienia. Nie należy się zatem skupiać na tworzeniu nowych narzędzi do nauczania. Zamiast tego należy dostosować i poprawić te, które istnieją, i informować o nich (np. o Kąciku edukacyjnym). Można tego dokonać, tworząc jedną platformę cyfrową, na której zostałyby zgromadzone narzędzia przeznaczone do nauczania pochodzące z różnych dostępnych źródeł.

Nauczyciele będą tam mogli wybierać materiały według tematów i grup wiekowych, w których uczą, podobnie jak ma to miejsce w witrynie „Co Europa robi dla mnie”⁽¹⁸⁾, którą Parlament Europejski stworzył przed wyborami do PE w 2019 r.

5.2. Oprócz nauczycieli na postrzeganie UE przez młodych ludzi mają też istotny wpływ rodzice i inne osoby dorosłe. Zestawowi do nauczania o UE w kształceniu formalnym powinny zatem towarzyszyć możliwości w zakresie uczenia się przez całe życie dla dorosłych. W świetle obecnych problemów z dezinformacją powinny one obejmować informowanie, gdzie można znaleźć wiarygodne wiadomości o UE.

5.3. Odpowiedzialność za opracowywanie zestawów narzędzi jest wspólna, jednak spoczywa ona głównie na państwach członkowskich. Tematy, które dotyczą kwestii europejskich powinny być opracowywane głównie na szczeblu UE, a tematy, które są związane z tematyką państw członkowskich – na szczeblu krajowym. Książki, filmy, płyty CD lub aplikacje powinny zawierać obok wymiaru UE również odniesienie krajowe. O tym, jak i w jakim stopniu będą wykorzystywane treści dydaktyczne, muszą decydować państwa członkowskie, a odpowiadają za to nauczyciele i ich szkoły.

5.4. Zasadnicze znaczenie ma lepsze i intensywniejsze wykorzystywanie istniejących materiałów, szczególnie takich jak doskonały Kącik edukacyjny UE⁽¹⁹⁾, który wyróżnia się znakomitą prezentacją materiałów.

Kącik oferuje materiały na popularne tematy dla szkoły podstawowej i średniej, w podziale na grupy wiekowe, testy wiedzy i znaczną liczbę konkretnych zestawów narzędzi, takich jak zeszyty zadań, karty informacyjne, gry i zestawy dydaktyczne oraz filmy. Grupy wiekowe zaczynają się od grupy poniżej 9 lat, kończą na grupie powyżej 15. Uczniowie mogą znaleźć gry, konkursy i zeszyty zadań, które pomogą im odkrywać UE w atrakcyjny sposób. Również nauczyciele mogą znaleźć tam źródła materiałów dydaktycznych dla wszystkich grup wiekowych pomagające uczniom w zdobywaniu wiedzy o UE i jej funkcjonowaniu. Mogą również czerpać inspirację do konspektów lekcji i odkrywać możliwości współpracy w sieci z innymi szkołami i nauczycielami z całej UE. Potrzebne jest lepsze przekazywanie informacji, wspólnie z państwami członkowskimi, na temat tego, jak te możliwości wykorzystać.

5.5. Istnieje ogromna różnorodność zestawów narzędzi dostępnych na szczeblu UE. Ich wykorzystanie zależy od różnorodnych kryteriów: etapu kształcenia, przedmiotu, systemu kształcenia i specyfiki polityki edukacyjnej państw członkowskich. Jednak EKES zaleca opracowanie pakietu podstawowego (małego zestawu narzędzi) dotyczącego określonych zagadnień dla każdej szkoły w UE i wykorzystanie go do nowych intensywnych działań informacyjnych. Pakiet ten powinien zostać udostępniony, we współpracy z ministerstwem edukacji danego państwa członkowskiego, odpowiednim szkołom, wraz z materiałem specyficznym dla tego kraju oraz we współpracy z zaangażowanymi instytucjami UE i organizacjami takimi jak partnerzy społeczni.

Pakiet powinien być dostępny w internecie, na stronie internetowej szkoły, jak również za pośrednictwem regionalnych i unijnych punktów kontaktowych i powinien obejmować np.:

— łatwy do zrozumienia, zwięzły zestaw zawierający broszurę dla nauczycieli i studentów⁽²⁰⁾,

⁽¹⁷⁾ „The Future Evolution of Civil Society in EU by 2030”.

⁽¹⁸⁾ <https://what-europe-does-for-me.eu/pl/home>

⁽¹⁹⁾ Kącik edukacyjny.

⁽²⁰⁾ Przykład z Austrii: mała i krótka broszura dla nauczycieli i uczniów ze wszystkimi europejskimi i krajowymi linkami do stron internetowych zawierająca krótkie informacje na różne tematy.

- krótki film stworzony dla każdego kraju, zrealizowany przez osoby z tego kraju,
- wybór materiałów oferowanych na poziomie UE, przeznaczonych do nauczania o UE w szkole; powinny one być dostosowane do różnych poziomów kształcenia (przedszkoli, szkół podstawowych, średnich i wyższych), a także uwzględniać główne strony internetowe, w tym Kącik edukacyjny,
- materiały państw członkowskich z konkretnymi przykładami dobrych praktyk.

5.6. Należy dążyć do tego, aby każdy uczeń kończący naukę szkolną miał podstawową wiedzę na temat UE, swego rodzaju znajomość unijnego alfabetu. EKES zdaje sobie sprawę, że trudno jest dotrzeć do około 72 milionów uczniów szkół podstawowych oraz szkół średnich I i II stopnia w UE. Należy przy tym umożliwić uczniom i studentom odwiedzenie instytucji europejskich, aby zapoznali się z UE i jej historią (Dom Historii Europejskiej). Również nauczyciele powinni mieć możliwość zetknięcia się z instytucjami unijnymi, aby zdobyć szczególne doświadczenie, podyskutować z przedstawicielami różnych organizacji i instytucji (takich jak EKES) i wrócić do domu z większą wiedzą na temat Europy, jej roli, wartości i organizacji.

5.7. Tę wiedzę o UE należy wspierać za pomocą zestawu narzędzi dla różnych poziomów:

- Na poziomie szkoły podstawowej uczniowie powinni uczyć się o kulturach i tradycjach innych krajów UE, na przykład ich językach, potrawach, muzyce, świętach, geografii oraz tradycyjnych strojach i tańcach.
- Na średnim poziomie edukacji uczniowie powinni zostać wprowadzeni w wiedzę o konkretnych faktach na temat UE i zacząć wyrabiać w sobie poczucie odpowiedzialności obywatelskiej. Zestaw narzędzi powinien uwzględniać tematy takie jak historia UE, główne dokonania UE (jak na przykład jej wkład w utrzymanie pokoju), instytucje UE, polityka UE, wybory europejskie, umiejętność korzystania z mediów i krytycznego myślenia o wiadomościach oraz aktywne obywatelstwo.
- W odniesieniu do szkolnictwa wyższego zestaw narzędzi powinien zawierać pogłębione informacje, na przykład na temat polityki UE, struktur politycznych, gospodarki, rynku pracy, problemów polityki społecznej, mobilności i praw oraz partnerstwa społecznego. Mogłby również zawierać narzędzia przeznaczone specjalnie dla określonych grup zawodowych, takich jak dziennikarze czy politycy lokalni i regionalni.

5.8. Ważna i kluczowa rola nauczycieli

5.8.1. Nauczyciele odgrywają bardzo ważną rolę jako architekci przyszłości. Szczególny program dla nauczycieli ma kluczowe znaczenie, biorąc pod uwagę specyficzną sytuację i potrzeby w państwach członkowskich. Wielu nauczycieli ma dziś braki w wiedzy o UE i nie czuje się dość pewnie, by nauczać o niej w klasie.

5.8.2. Aby być przygotowanym do nauczania o Europie uczniów w różnym wieku, nauczyciele muszą lepiej rozumieć Europę. Jednym z celów kształcenia nauczycieli powinno być lepsze zrozumienie przez nich instytucjonalnego procesu integracji i zdolność do wykorzystania nowego podejścia dydaktycznego, aby lepiej wyjaśniać ten proces uczniom. Będą oni musieli też zmierzyć się z nowymi koncepcjami dydaktycznymi w edukacji.

5.8.3. EKES z zadowoleniem przyjmuje unowocześnioną i scentralizowaną platformę zwaną Kąciem edukacyjnym⁽²¹⁾, niedawno uruchomioną w portalu EUROPA. Kącik edukacyjny, skierowany głównie do uczniów szkół podstawowych i średnich, ich nauczycieli i rodziców, gromadzi w jednym miejscu gry, quizy, materiały edukacyjne i dydaktyczne, które zostały opracowane przez KE i inne instytucje, i które skupiają się na UE oraz związanych z nią korzyściach dla obywateli Europy. **eTwinning** to największa sieć nauczycieli na świecie. Ponad **680 tys. nauczycieli** zarejestrowało się w sieci eTwinning, która umożliwia tworzenie wspólnych projektów, pozwala na podnoszenie kompetencji nauczycieli i uczniów oraz ma kluczowe znaczenie dla budowania europejskiego poczucia przynależności. Nauczyciele powinni być lepiej informowani o tym narzędziu.

5.8.4. EKES uważa, że niektóre instytucje wspierane finansowo przez UE, szczególnie Europejski Instytut Uniwersytecki i Kolegium Europejskie, powinny móc zapewniać szkolenia w zakresie zagadnień europejskich dla wszystkich osób szkolących nauczycieli. Studenci uczestniczący w programie Erasmus+⁽²²⁾ i nauczyciele akademicy biorący udział w działaniach „Jean Monnet” powinni odgrywać w szkołach ważną rolę, będąc swego rodzaju ambasadorami UE.

⁽²¹⁾ Kącik edukacyjny.

⁽²²⁾ Dz.U. C 228 z 5.7.2019, s. 68.

5.8.5. EKES uważa też, że ważne jest, aby KE powołała nauczycielski panel testujący, złożony z nauczycieli ze wszystkich państw członkowskich, po jednym ze szkoły podstawowej i jednym ze szkoły średniej, wybranych przez przedstawicielstwa KE. Panel doradzałby na temat treści i stylu materiałów edukacyjnych opracowywanych przez służby KE. Mogłoby to bardzo pomóc w zapewnieniu, by oferowane produkty odzwierciedlały bieżące tendencje i potrzeby.

5.8.6. Poza nauczaniem o Europie w sektorze edukacji ważne jest, aby informacje były również dostępne dla ogółu społeczeństwa, na przykład w bibliotekach i innych miejscach publicznych.

Bruksela, dnia 17 lipca 2019 r.

Luca JAHIER
Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
